

Finansdepartementet
Økonomiavdelingen
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

**Administrerende direktør/
Director General**

Kongens gt. 6
P.b. 8131 Dep.
N-0033 Oslo
Tel.: +47-21 09 49 90
Fax: +47-21 09 49 98

Internet: www.ssb.no
E-post/E-mail: ssb@ssb.no

Oslo, 28.03.2011
Deres ref.: 11/810 JP, Vår ref.: 11/295-2
Saksbehandler: Frode Brunvoll
Seksjon for miljøstatistikk

Høringsuttalelse - revidering av strategi for bærekraftig utvikling

Statistisk sentralbyrå (SSB) viser til brev av 15.02-2011 fra Finansdepartementet med forespørsel om høringsuttalelse vedrørende revidering av strategi for bærekraftig utvikling.

Departementet ønsker innspill på følgende områder:

- A. Vurdering av om rapporteringen og indikatorer gir et dekkende bilde av utviklingen på sentrale områder ut fra ny kunnskap.
- B. Dekkes sentralforvaltningens behov for en samlet framstilling av spørsmål knyttet til en bærekraftig utvikling på en hensiktsmessig måte?
- C. Drøftingen av problemstillinger knyttet til utvikling av indikatorer for måling av livskvalitet, jf. avsnitt 3.7 i Nasjonalbudsjettet 2010.
- D. I en e-post datert 24.02-2011 fra Finansdepartementet ønskes også en vurdering av om rapporteringen har funnet en hensiktsmessig form ut fra behovene til lokal forvaltning, organisasjoner, næringsliv og allmennhet.

Det norske indikatorsettet for bærekraftig utvikling har et kapitaltilnæringsperspektiv. I nasjonalbudsjettet 2011 heter det: "Utviklingen er bærekraftig når den nåværende generasjons behov ivaretas uten å ødelegge mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov." I NOU-en fra 2005 der det første indikatorsettet ble foreslått, ble det poengtert at: "*Den primære oppgaven til det nasjonale indikatorsettet er derfor å belyse tilstand og utvikling i de ulike komponentene av nasjonalformuen tolket i vid forstand.*". Nasjonalformuen består av realformue, finansformue, menneskelig kapital, sosial kapital og ressurs- og miljøformue (jf. at man her snakker om formue ikke bare i kroner, men at det også kan være for eksempel fysiske indikatorer der verdsetting er vanskelig/umulig). De førstnevnte formueskomponentene er relativt godt dekket i indikatorsettet, men for deler av miljøkapitalen og sosialkapitalen synes det å være behov for videreutvikling. Dette gjelder ulike aspekter av miljøtilstanden (for eksempel biologisk mangfold), også sett i forhold til såkalte terskelverdier eller kritiske nivåer.

Det ville generelt lettet diskusjonene av relevante indikatorer og deres innpass i indikatorsettet om man strengt fulgte inndelingen i formuesgrupper og ikke en inndeling i politikkområder, slik som i dag. Et godt eksempel på fordelen med en slik hovedinndeling er drøftingen av relevansen av indikatorer for livskvalitet. Indikatorer for livskvalitet kan passe inn i politikkområder, men de er ikke like lett å plassere inn i et bærekraftsperspektiv langs de formuesområdene som er nevnt ovenfor. Relevansen i henhold til definisjonen av bærekraft, jf. foran, blir også uklar.

Ved en diskusjon av indikatorer under sosialkapital er det ikke bare viktig å forholde seg til formuesperspektivet, men også til forbindelsen mellom formueskomponenter. Et eksempel på dette er gitt i grunnlagsdokumentene om indikatorer fra OECD/Eurostat/FN der institusjoner er nevnt som en indikator på et sosialkapitalelement. Institusjoner som er bygget opp over tid legger grunnlag for utøvelse av menneskelig aktivitet og er dermed prinsipielt viktig for totalformuen. Det er imidlertid et åpent spørsmål om dette likevel implisitt ikke allerede er med i de andre formueskomponentene gjennom verdsettingen av disse. Det er altså generelt vanskelig å finne gode indikatorer på sosialkapital selv om det foregår forsøk på dette internasjonalt.

I avsnittene nedenfor fokuserer vi spesielt på punktene A og B i listen ovenfor.

A) Om rapportering og indikatorer gir et dekkende bilde av utviklingen

Siden indikatorsettet for bærekraftig utvikling ble etablert første gang i 2005, har det på temaet biologisk mangfold blitt gjort et omfattende arbeid¹ med utvikling av en Naturindeks for Norge. Indeksen ble første gang presentert høsten 2010 og skal oppdateres hvert femte år. I tillegg tas det sikte på å offentliggjøre årlige temaindekser for et utvalg arter. Indeksen dekker alle hovedøkosystemer og gir et overordnet bilde over tilstand og utvikling. Naturindeksen skal identifisere negative påvirkningsfaktorer og områder med god eller dårlig utvikling. Videre skal den bidra til å øke bevisstheten om det manglende kunnskapsgrunnlaget om biologisk mangfold, og dermed bidra til at det settes i gang nødvendig kartlegging og overvåking av norsk natur. Naturindeksen vil kunne bidra til å dokumentere om Norge klarer å følge opp nasjonale mål og nasjonale plikter under Konvensjonen om biologisk mangfold. I revisjonen av bærekraftstrategien bør man vurdere å utnytte det arbeidet som er gjort med denne indeksen, og dermed også inkludere denne i indikatorsettet for bærekraftig utvikling, enten i tillegg til eller som erstatning for andre indikatorer (jf. kapittel 7.2.3 i Nasjonalbudsjettet 2011 og kapittel 4 i indikatorrapporten fra SSB).

En viktig utfordring vil være å utvikle gode indikatorer for viktige miljøaspekter og særlig, der det er mulig, se disse i forhold til kritiske nivåer eller terskelverdier. I indikatorsettet slik det er nå, finnes slike indikatorer for utviklingen av gytebestander av fire fiskebestander. Gytebestandene sammenlignes med det såkalte "føre var" nivået for de ulike bestandene. Man har også mulighet for sammenligning med et lavere gytebestandsnivå (B_{lim}), som er et nivå som anses å være så lavt at det er stor sjanse for dårlig rekruttering til bestanden. Dette er altså et eksempel på en indikator der man har terskelverdier eller biologiske referanseverdier som utviklingen kan vurderes mot.

For langtransporterte forurensninger hadde man i det opprinnelige indikatorsettet en indikator for andel av Norges areal der tålegrensen for forsuring var overskredet. Denne indikatoren belyser et viktig aspekt av miljøformuen hvor man også har målt mot en terskelverdi. Denne er senere erstattet med en utslippsindikator, men den opprinnelige indikatoren er beholdt som tilleggsinformasjon i SSBs årlige indikatorrapport. Prinsippet om overvåking av forholdet til terskelverdier er også framhevet av Stiglitz-kommisjonen, som peker på behovet for indikatorer som kan si noe om nærhet til farlige nivåer av miljødeleggelse.

Forskningsprosjektet "Sustainable Development Indicators in the Context of the Precautionary Principle", som ledes av SSB, kan gi verdifulle innspill til bærekraftindikatorarbeidet på sikt. Et viktig element i dette arbeidet er vurdering av indikatorer som kan gi "tidlig varsel", men også andre aspekter som indikatorer for bærekraftig forbruk, belyses. Prosjektet avsluttes høsten 2011.

B) Om sentralforvaltningens behov for en samlet framstilling dekkes på en hensiktsmessig måte

Vår oppfatning er at indikatorrapporten viser noen viktige utviklingstrekk, og dermed fyller en viktig funksjon når det gjelder å opplyse om dette politikkområdet. Vi tror det gir rapporten en merverdi at den ikke bare omtaler hovedindikatorene, men at den også gir en bredere analyse med tilleggsinformasjon på de ulike politikkområdene.

¹ Dette er et samarbeidsprosjekt mellom Direktoratet for naturforvaltning, Havforskningsinstituttet, Skog og landskap, Norsk institutt for naturforskning, Norsk institutt for vannforskning og Bioforsk.

I indikatorsettet har man temæet eller politikkområdet ”Biologisk mangfold og kulturminner” med blant annet indikatoren ”Tilstandutvikling for fredete bygg” for kulturminnedelen. Kulturminner og vern er nok et viktig samfunnsansvar, men man bør allikevel vurdere om dette er et tema som skal være med i en bærekraftstrategi og kanskje særlig i et indikatorsett, spesielt siden Norge har vært svært restriktiv med omfanget av indikatorer.

Med vennlig hilsen

Hans Henrik Scheel